

1928 MATI IN GOSPODINJA Št. 26

Grde in škodljive navade.

II.

Teško si je predstavljati, koliko ne-
snage in koliko strosov raznih glivic in
bakterij imamo po rokah, še tedaj če
si jih umivamo. To najbolje vedo zdrav-
niki, ki gotovo ne nosijo umazanih rok, pa
se vendar, preden se lotijo operacije, tako
umivajo, da se jim morajo uboge roke smi-
liti. 7—8 minut jih obdelavajo v vroči vodi
z milom, potem z etrom in vinskim cve-
tom. Nazadnje jih pa še s pomočjo šče-
ke odrgnejo s karbolno kislino ali lizo-
lom ali sublimatom. Pa vkljub temu je še
mogoče, da zastane za nohtom ali med gu-
bami kože kak trasek, ki bi bil nevaren,
ko bi prišel v rano. Zato izvršujejo neka-
tere operacije v gumijevih rokavicah, ki
se dajo bolj zanesljivo razkužiti nego ko-
ža na roki.

Kakšne pa so naše roke, ko pridemo
od dela? Vse drugače umazane in na vse
mogoče načine okužene nego zdravnikove.
Pa je vendar toliko ljudi, ki gredo z uma-
zanimi rokami k jedi. Tam lomijo kruh in
prijemajo večkrat tudi še druga jedila (v
oblicah krompir, sadje, včasih tudi kosji,
ki jih obirajo z zobmi itd.). Ali ni to grda
in zelo nevarna navada? Le trdni naravi
se ima zahvaliti, kdor si po takem ravna-
nju ne nakopje kake bolezni. Gljivičevost
otrok je zato tako razširjena, ker nosijo
otroci tako radi umazane roke v usta in
tako zatrosijo gliste. Ze snažnost sama za-
hteva, da si roke temeljito umijemo, ko
demonemo delo z rok in preden sedemo k
mizi. Če le mogoče, si umivajmo roke z
vročo vodo in milom vselej, predem gre-
mo jest, vselej, ko smo prijeli zašpe-
hane bankovce, sploh vselej, preden ima-
mo kako opravilo z živili. Salata naj bi se
nikdar ne mešala z rokami. Zdelane in
žuljave roke naj se s še tako temeljitim
enkratnim umivanjem ne dajo tako očis-
titi, da bi ne šlo nič več od njih, ako jih
spiramo s kisom (ko mešamo salato). Kruh
se mora delati sicer z rokami. Zato je pa
dolžnost gospodinje, da si roke prej še
posebno dobro umije v vroči vodi in z
milom, nazadnje jih pa še splakne s či-
sto, mrzlo vodo.

Kako grdo je z otipavanjem izbirati
zemlje, sadje in druge take predmete, ko
jih kupujemo. Roke niso čiste in nikomur
ne smemo zameriti, če se brani takih ži-
vil, ki so jih otipale že razne roke. Grdo
je in tudi nevarno z umazanimi rokami oti-
pavati se po obrazu slasti po očeh, nosu,
ušesih. Kako lahko zanesemo kako bole-
zen v te občutljive organe! V novejšem
času se je začel boj celo proti podajanju
in stiskanju rok, baš iz tega razloga, ker
roke niso vedno čiste in z njimi lahko
prenašajo bolezni. Kako grda navada je
trebiti nos z rokami, o tem menda ni tre-
ba pisati.

Sedaj pa še noge! Da se ljudje na
kmetih ne morejo redno kopati — neka-
teri se ne kopljejo sploh nikoli — je

umevno, ker nimajo za to prilike. Noge si
pa lahko vsakdo redno umiva. Saj za to
ni treba drugega nego četrt ure časa, par
litrov vroče vode, kosček mila in primer-
na posoda. Človek, ki mnogo hodi po mo-
krofi, vlažni zemlji, po blatu, po gnoju in
razni drugi nesnagi, si zelo umaže noge,
čepav je dobro obut. Se hušje je pa, če se
mu noge pole. Enkrat na teden bi si mor-
al tudi kmečki človek umiti noge in po-
rezati nohte. Tega ne zahteva le snažnost,
čepav je tudi zdravje. Z nogami tlačiti zelje
in repo ni lepa navada. Včasih so maslili
tako tudi grozdje, ali ga pa tu in tam še
dandanes. Ko bi noge v to svrhu več dni
prej temeljito umivali in snažili, bi nič ne
rekli. Zanimarjene noge se pa z enkrat-
nim, pa še morebiti površnim umivanjem
ne dajo tako očistiti, da bi ne ostalo še
kaj na njih, kar obje sol in zelnica. Otroci,
ki so poletni bos, bi si morali vsak večer
umiti noge.

»Vigred« številka 1. za leto 1929 je
pravkar izšla. Ako na list še niste naro-
čeni, pišite dopisnico na Upravo »Vigre-
dič, Ljubljana, Ljudski dom, ki vam ga bo
takoj poslala. — List izhaja mesečno. Na-
ročnina 25 Din.

Kuhinja.

Zrezki iz endivije in krompirja. Marsika-
tera gospodinja ima na vrtu ali v kleti zagreb-
ljeno endivijo in morda še veliko. Zato jo
mora porabljati za različna jedila n pr. za
zrezke, juho, izvrsten je tudi puding, zelo
okusni so tudi zrezki iz endivije in krompirja.
Nastrgaj štiri kuhane in olupljene krompirje,
pridene eno pest kuhane, dobro očete in se-
sekljane endivije, nekoliko zelenega peteršilja
in čebule, kar vse drobno zreži, pridene eno
žlico kisle smetane eno drobno jajce, šče-
p popra in eno pest sušnih drobtin. Vse dobro
zmešaj ter napravi iz tega 3 prste široke
okrogle zrezke, katere na obeh straneh z
drobtinami potresi in v vroči masti speci
hitro, da se po obeh straneh zarumenijo.

Dobri medeni keksi. Stresi na desko 60
dekagramov moke, 2 celi jajci, pol limonove,
drobno zrezane lupine, 25 dkg sladkorja,
žlico ruma, pol žličice cimeta, velik šče-
p dišave, (gvirca), 4 žlice medu in žličico sode bi-
karbona. Iz vsega tega napravi testo in ga
razvaljaj za debel nožev rob ter razrezi v ka-
kršnokoli obliko in jih speci v srednje vroči
pečici.

Medene rezine. Zmešaj v skledi 5 dkg
medu, eno jajce, 5 dkg sladkorja, nekoliko
drobno zrezane limonine lupine, velik šče-
p cimeta, ravno tako dišave in 2 dkg surovega
masla. Stresi na desko 20 dkg moke in na-
pravi s tem mešanjem testo. Nato ga razvaljaj
in zreži s koleščkom v podolgate rezine, po-
kladaj jih na pomazan z moko potresen pleh
ter vsako rezino pomaži z raztepenim be-
ljakom.

Lešnikove zvezdice. Vmešaj v skledici
pol ure 2 beljaka, 14 dkg sladkorja, drobno

zrezane limonine lupine in nazadnje 16 dkg
drobno zmlatih lešnikov. Testo stresi na s
sladkorjem potreseno desko, ga nekoliko
ugneti in razvaljaj za pol mezinca na debelo
ter izreži iz njega zvezdice. Ostalo testo zopet
pogneti in zreži ter peci v bolj ohlajeni pečici.

Lešnikovi hlebčki. Vmešaj 2 beljaka, 6
dkg sladkorja in nekoliko drobno zrezane li-
monine lupine, pridene 5 dkg zmlatih lešni-
kov, 4 dkg nastrgane čokolade in prav majhno
pešč krušnih drobtin. To vse skupaj dobro
stlačiti in napravi iz tega testa majhne hlebčke
na vsakega v sredo položi cel lešnik, jih zloži
na pleh in v slabi pečici speci. (Najboljše je, ko
se vzame kruh iz pečici).

Zimski odcedek. Nalij v lonec pol litra
črnega vina, pridene pol kg sladkorja, sok 6
limon in majhen košček vanilije ter zavri in
kuhaj toliko časa, da se sladkor raztopi. Ko se
nekoliko ohladi, nalij v steklenice in uporabl-
ljaj kakor sok iz malin z vodo zmešan. Tudi
z mineralno vodo se lahko pije.

Pletenje.

Zadnjič smo se naučile splesti žensko
dolgo volneno nogavico. Danes pa hočemo
splesti kratko moško in žensko nogavico.
Naši moški niso tako zelo udarjeni na
modo in bodo radi nosili poleti in pozimi
nogavice, katere jim bomo doma spletili.
Ker je sedaj že mraz in se po pratiki začne
zima 21. decembra, bomo začele z vol-
neno nogavico. Volne je več vrst. V trgo-
vini se dobi tanka, srednje debela in de-
bela. Doma pa, kjer imate še ovce, imate
tudi volno, katero ste spletili doma. Ta
volna je precej debela in niti niso tako
gladke kot pri kupljeni volni. A za noga-
vice, ki se rabijo za na polje, za v gozdove
in za v gore, pa tudi tam, koder je odda-
ljena farna cerkev, taka volna nedo-
segljivo vrednosti. Taka volnena nogavica
pije pot, varuje mraza in ni mokroti tako
dostopna kot nogavica iz tanjše volne.
Tako nogavico bomo prav hitro naredile.
Par večerov, pa bo gotova.

Na štiri pletilke bomo nasnule po 12
zank. Potem spletemo rob, in sicer gremo
dvakrat naokoli. Do snemanja pletemo
desno, in sicer toliko, da je brez roba
kvadrat. Snamemo dvakrat, tako da gre-
mo od prvega do drugega snemanja šest-
krat naokrog. Do pete pletemo še deset-
krat desno. Ko smo razdelile zanke na
vsako pletilko enako, začnemo peto, in
sicer dolgo deset šivčkov. Po peti sne-
mamo tako kot pri ženski nogavici, da
imamo na vseh pletilkah enako število
zank. Pri našem delu jih imamo po enajst.
Dolžost stopala je odvisna od velikosti
noge. Velja pa navadno pravilo: eno ped
od pete dotičnega, ki bo nosil nogavico.
Snamemo in zadelamo ravno tako, kot pri
ženski dolgi nogavici.

Bolj fine nogavice pletemo prav tako,
le nasnuti moramo po več. Pri debeli kup-
ljeni volni po 14 na vsako pletilko, pri
srednje debeli po 16 zank, drugo ostane
vse tako kot pri nogavici iz domače volne.

Kratke volnene nogavice nosijo tudi naše žene in dekleta. Nosijo jih pozimi povrh tanjših. Nosijo jih poleti hribolasko tudi povrh drugih primernih za ta sport. Navadno jih kupujejo po trgovinah. Te niso nikoli tako trpežne kot one doma spletene. Ker smo ženske »nežni spol«, imamo tudi bolj nežne noge in si ne bomo pletle nogavic iz debele, neenake in trde domače volne. Tudi ne iz najdebelejše, ki se dobi v trgovini. Kupile si bomo srednje debelo volno in sicer v dveh barvah. Barve si izberemo po okusu. Z volno obeh barv bomo okrasile rob menjaje volno. Mešamo po okusu, in sicer: z enako razdaljo ali z neenako. Pletemo lahko štirikrat naokrog z vsako volno, ali dvakrat z eno štirikrat z drugo. Roba napletemo toliko, kolikor je zank na eni pletilki. Pri naši nogavici pa 16. Način nadaljnega pletenja je enak nogavici za moške.

Praktični migljaji.

Belega volnenega blaga ne smemo prati v prevroči vodi in nikdar ne smemo isti pridati sode v katerekoli obliki, sicer postane blago rumeno, trdo in se skrči.

Cinasta in pločevinasta posoda se lahko očisti, da se sveti kot nova. To napravimo tako, da suho oribamo z časopisnim papirjem in belim peskom. Celo zastarela in očrnela posoda bo na ta način zopet dobila lepo zunanje lice.

Proti potenju nog je najboljšo sredstvo salicilna kislina v obliki praška, katerega prav malenkostno množino potresemo v nogavice.

Pri krvavitvi nosu je najenostavnejše, da dotično nosnico z vato ali čem sličnim previdno zamašimo. Kadar je ta napojena s krvjo, jo moramo nadomestiti z drugo. Ako pa s tem krvotoka še ne moremo ustaviti, potem je pa treba zdravnika, zakaj, sedaj je gotovo kaka žilica v nosu počila. Sicer pa lahko nastopi krvavljenje vsled slabokrvnosti. Tu je treba zdravnikovega sveta. Druga domača sredstva so, da vsrkavamo skozi nosnico kis, si kopljemo noge v vroči vodi, ali pa polagamo mrzle krpe na vrat.

Podgane preženemo iz hlevov in skednjev s tem, da jim skrivališča, to je luknje in jame polijemo s terom ali sajami, potem pa zamašimo s steklenimi drobci ali pa s cementom zalijemo.

V sobah, katere smo sveže pobelili, ostane neprijeten duh po apnu, oziroma belilu. Ako postavimo čez noč pest žvepla sredi sobe ter okna in vrata dobro zapremo, bo duh popolnoma izginil.

Opozorjamo na današnjo prilogo tvrdke L. Z. Konjovič v Belgradu, ki priporoča srečke državne razredne loterije.

FIGE in SLIVE

dobite najceneje pri FRAN POGAČNIK-u v Ljubljani, Dunajska cesta št. 36.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«

Boj šundul

Akademsko mladina, vedna čuvarica naroda, je zopet izzvana, da mora stopiti zanj v boj, da ga obvaruje pretečega zla. V velikanskih množinah in z nesrečno reklamo širijo med slovensko ljudstvo svoj šund zagrebški dobičkaželježi, ki so osnovali že več podjetij, in izdajajo že čez 10 romanov. Njih pisanje, vsebina in stil je do skrajnosti preračunan, zakaj šund je radi dobička in dobiček velik le radi šunda. In žalostno je dejstvo, da so največji razširjevalci šunda baš slovenske trafike in prodajalci časopisov.

Zoper šund mora nastopiti vsak trezen človek. Mi ga ne potrebujemo, imamo svojo dobro in pošteno lepo knjigo. Zato je dolžnost vsakega Slovenca, da ga odklanja, zakaj on škoduje naši lepji knjigi, ki itak preživlja krizo, pači slovenski jezik na nezasiščen način, podira težko delo staršev in vzgojiteljev pri mladini, zavaja v nemoralnost, niža splošni kulturni nivo in trga nezavestno najsiromašnejšim slojem denar iz rok. Roman, ki izhaja trikrat na teden, stane na leto 160 Din. Ta ogromna številka nam veliko pove.

Zato javno pozivamo vso slovensko javnost v odločen boj zoper šund. Dolžnost je zlasti učiteljstva, duhovščine, staršev, ženskih in kulturnih društev ter trezvene mladeži, da odločno nastopi zoper šund in ga uničuje, da ga trga mladini iz rok, da bojkotira one, ki ponujajo to gusobno, da agitira za lepo slovensko knjigo.

Zavedajte se kaj je šund in kaj je našo dolžnost!

Za društvo slušateljev filozofske fakultete: Čiro Arko, preds., Stanko Bunc, referent,

Fr. Dobrovolje, tajnik.

Iz zgodovine šivanke.

Dandanes, ko nam je to troje nekaj navadnega, si niti ne mislimo, ne da so bili časi, ko ljudje tega še niso poznali.

Prastara mati naših šivank gotovo ni bila tako drobna in gladka, konicasta in urna ter je tudi ni bilo mogoče kupiti, najmanj kar v celih ducatih ali zavojčkih. Dandanes se nikomur ne zdi vredno, da bi iskal šivanke, ki se je izgubila; saj ima že nadomestek zanj v šivalni blazinici. Stoletja pa, lahko rečemo tisočletja, je imela šivanke, ena sama za celo naselbino, veliko vrednost. Kako težavno delo je bilo treba napraviti, preden je bila narejena!

Šivanke spada k najvažnejšim znakom človeškega napredka. Počasi in polagoma je prihajal čas v davni prošlosti, ko se človek ni več zadovoljil s tem, da bi se oblačil v kožo živali, ki jih je sam pobil. Začel je to kožo obdelovati na razne načine. Za to je rabil razno orodje, pričeniši z ostrimi in robatim kamenom, ostrimi in plaščatimi kostmi ali tudi z lesom. Prej ali slej pa se mu je zahotelo tudi po gotovi obliki njegove obleke. Ko pa je hotel ustreči tej svoji želji, mu ni zadosoval le kožuh ene živali, nego jih je bilo treba več sestaviti in speti skupaj. Za to delo pa je rabil naravne konicaste predmete, kakor špičaste kamene, kosti, trne in pod-

bno. S temi pripravami je napravil luknje v kožo, vanje vpeljal živalske kite, seveda posušene ali iz kože izrezan jermen ali močno travo ter tako spel svojo novo obleko. Tako spenjanje posameznih delov prve obleke človekove smemo smatrati za začetek šivanja.

Kakor kažejo prastare izkopenine so bile prve igle, ne smemo še prav reči šivanke, trni. Ko so našli prvo tako iglo med izkopeninami kake dobe, so sklepali, da so se ljudje tedaj že oblačili, ker sicer ne bi rabili takih priprav. Takoj za trni so bile igle iz kosti, ki so jih narejali na prav čudne načine. Našli so n. pr. majhne in drobne, a tudi za prst debele in dolge. Te dolge igle so imele po dve luknji na debelem koncu, ki se je potem kot zagvozda zoževala. Bile so tudi z debelo glavo, pod katero je bila luknja; včasih je bila luknja prav na sredni igli in včasih je imela potem obliko ozkega srpa. Vse igle pa, ki so jih našli pri raznih izkopeninah, so sicer nerodne in velike, toda dobro ošiljene. Našlo se je pa tudi mnogo igl, ki imajo mesto luknje na debelejšem koncu, samo zarezo, ki je najbrž bila za to, da okoli šivanke ovito vlakno ni zdrsnilo.

Snov, iz katere so bile prastare šivanke, je bila vse dotlej, da so znali obdelovati kovine, kakor smo že videli: kamen, kost, les, ribja kost. Kmalu potem pa so nastale kovinaste šivanke. Kjerkoli so v grobovih našli igle in šivanke, so sklepali, da so to ženski grobovi. In res so potem tudi po okostju spoznali, da so bile v njih pokopane ženske. V nekaterih takih grobovih so našli kar cele škatice šivank, ki so še vse prav dobro ohranjene.

Do 15. stoletja so si žene in gospodnje izdelovale šivanke same, kolikor so jih rabile za svojo porabo. V sredni 15. stoletja nekako pa je šivanke postala predmet trgovanja. Tedaj je ubogi delavec v železarni napravil prvo buciko s tem, da je konec žice zvil v glavico, drugi konec pa ošilil. A ta iznajdba mu ni prinesla koristi, ker je žico ukradel in je zato prišel pred sodišče. Po prestani kazni je v Parizu mnogo storil za razširjanje in uporabo bucik, pa ni uspel. Zašel je v dolgove in revščino ter je končal svoje življenje na galeri (ladji, kj. je moral veslati, priklenjen z okovi). Dolgo časa je bila bucika redkost in dragocenost, da je na pr. med »balo« hčere francoskega kralja Ljudevita XI. (1461—1483) posebe omenjena »škaticca bucik«. V tistih časih je nastal običaj, da so plemiške hčere dobivale letno vsoto za nabavo bucik. Morebiti je odtod nemški izraz »Nadelgeld«. Na Angleškem je vpeljala porabo igle Ana Boleyn, druga žena zloglasnega Henrikja VIII. A tudi njej igla ni prinesla sreče; obtožena je bila zakonolomstva in jo je dal Henrik obglaviti 19. maja 1536. S tem je najbrž v zvezi tudi ljudska vraža, da se bucik in šivanke ne sme nikoli nikomur podariti ker pride potem gotovo do prepira in prijateljstva je konec, ker ga »igla razbode«. Zato imajo vraževerni ljudje navado, če že morajo komu iz usluge iglo podariti, da ga prej z njo zbodejo v roko in »to prepreči razdor prijateljstva«.

Mnogo mlajši kot bucika in šivanke pa je naprtnik. V stari kroniki nemškega mesta Nürnberg beremo, da so se l. 1330 v tem mestu naselili ljudje iz Frankfurta, ki so za varstvo prstov pri šivanju, izdelovali kovi-

naste klobučke. Kako so pa te razpečavali, tega kronika ne pove. Vsekakor pa je bil naprstnik pri ženstvu povsod prijazno sprejet. Nemški pesnik Hans Sachs je na čast izdelovalcem naprstnikov spesnil pesemco. Sicer pripovedujejo Holanci, da je amsterdamski kovač Nikolaj van Beschooten svoji izvoljenki koval prvi naprstnik »v varstvo njenih prstov«. Toda Nemci pripisujejo to iznajdbo nemški obrti. Pač pa so Holanci izdelovanje naprstnikov zelo izboljšali. Bernard van der Becke je prvi iznašel stroj za izdelovanje naprstnikov.

Iz tega pregleda vidimo, da imajo tudi drobne in neznatne stvari kakor so bucika, šivanka in naprstnik svoj kulturno-zgodovinski pomen.

Za babice.

Društvo diplomiranih babic sporoča svojim članicam: Samoupravna oblast v Ljubljani in v Mariboru javljata, da se bo nastavilo večje število okrožnih babic po novih, in še dovolj ugodnih pogojih. Zato odbor društva babic pozivlja naše članice, ki na službo reflektirate, da nemudoma vpošljete prošnje in sicer lastnoručno spisane neposredno oblastnemu odboru. Prošnjam je treba prilagati dokazila o pogojih, navedenih v čl. 3, kateri so glasi: Za okrožne babice se nameščajo praviloma samo osebe, ki: 1. imajo državljanstvo kraljevine SHS; 2. so dovršile z uspehom priznano babiško šolo v kraljevini SHS; 3. so telesno sposobne; 4. moralno neoporečne; 5. niso prekoračile starosti 35 let.

Vrhu tega vzemite na znanje, da se bo vršil letošnji občni zbor že v januarju 1929 ali najkasneje v začetku februarja iz zelo važnih in potrebnih razlogov. — Odbor.

Dobra knjiga je najboljša prijateljica. Uprava »Vigredi«, Ljubljana, Ljudski dom vam bo dala zastoj štiri krasne knjige (iz modernega sveta (Finžgar), Tunel (socialni roman), Dom (roman), Valerija, izhod iz katakomb), če pridobite za mesečnik »Vigred« 25 novih naročnikov in bo zanje plačana do 31. januarja 1929 celoletna naročnina. — Naročnina 25 Din.

V hišah ob meji.

Pripoved iz šlezjskih gor.

»Ne dotikaj se krste,« je zatulil Liebich, »ali pa položim roko na te.«

Oči so mu stopile venkaj.

»Torej hajdi k uradul! Tam se bo izkazalo, kaj je v krsti. Primite in hajdi naprej!«

»Pri najinem starem prijateljstvu —« je padel Hollmann s prosečim glasom v besedo.

»S tem je končano,« je odvrnil graničar z osornim glasom. »Je bogokletna podlost kaj takega!«

Dal sem mu natihem prav in sem najgrenkeje obžaloval, da sem se bil spustil v te hude zadeve. Debele solze so mi polzele po licih, ko sem pomagal riniti voziček s krsto, in je obmejni lovec korakal zad za nami z ostro nabito puško. Trudoma smo šli po gori navzgor. Nehalo je deževati, in pozni mesec je bil jasno stopil iz oblakov. Nihče ni govoril besede; samo težko ječanje Liebichovo se je slišalo. Voziček je odskakoval na trdem potu, in krsta je omahovala sem in tja.

Tako smo dosegli višavo. Cesta je šla zdaj precej strmo navzdol. In mahoma nama je Liebich iztrgal voz iz rok in je odvršal z njim kakor besen po hribu navzdol.

Oster strel. Zakričala sva. Liebich se je zgrudil. Voziček je stekel s prednjimi kolesi omahovaje čezenj in se je ustavil. Sam, bolj mrtev kot živ, sem dirjal z onima proti kraju nesreče. Vencel in krčmar sta potegnili Liebicha izpod voza. Bil je nezavesten. Kroglja mu je odzad prodrla v levo ramo.

Položila sta ga na rob ob cesti.

»Ni hotel drugače,« je rekel graničar. »Bogokletno je kaj takega.«

Bilo je tiho — popolnoma tiho. Srca pa so kovala.

Tedaj je pristopil petelinji krčmar poleg vozička in je potegnil odejo dol. Prikazala se je rjava krsta z belimi okovi in z izrezljanim križem. Štirje vijaki so jo zaklepali. S tretajajočimi prsti se je lotil petelinji krčmar odvijati vijake. Graničar ga je gledal najprej mračno, potem je pomagal, in oba moška sta dvignila pokrov.

Spustila sta ga s krikom na zemljo. V krsti je ležala mrtva žena. Bila je v beli obleki in plavalasa glava ganljive lepote je ležala na svileni blazini.

»Bilo je res,« je jecljal petelinji krčmar — »bilo je res!«

Graničar je strmel v mrliča, ki je ležal od mesečine obsevan pred njim, z bolestnim smehljajem okrog cvetočih ust.

»Franciška!«

Graničar je jecljal nerazumljive besede in se je sesedel naenkrat z mozeg pretresujočim jokom poleg krste. Nikdar več potem nisem slišal moža tako glasno in bridko jokati.

Tedaj se je zganilo ob robu poti. Liebich se je zavedel, je pogledal zmedeno in divje okrog sebe, je takoj vedel vse, kar se je zgodilo, je uzrl odprto krsto in slišal Vencla jokati.

»Proč — proč — ti pes — jaz — jaz te ubijem!«

Padel je nazaj v nezavest. Graničar je še vedno klečal na cesti. Prižemal je glavo na les krste in govoril zmedene besede vsevprek, besede, ki so prosile odpuščanja, besede molitve, nežne besede najprisrčnejše ljubezni. Petelinji krčmar je stal tu s sklenjenimi rokami in ni bil zmožen, da bi bil kaj storil, in meni, mlademu dečaku, je bilo srce polno strahu in groze. Končno smo si opomogli, smo spet zaprli krsto in jo zagnili. Kar bi bili morali storiti najprej, na to smo se najkasneje domislili — pogledali smo končno po ranjencu. Vzbudil se je in je strašno zavpil, ko smo se dotaknili roke na razstreljeni rami.

Do vasi k sreči ni bilo daleč. Hoteli smo najprej tudi Liebicha naložiti na voziček, pa je bil preozek, on ni imel prostora poleg krste.

Vencel, obmejni lovec, je spet prišel do nas. V najglobokejši potrtosti je rekel: »Liebich, odpusti mi, da sem te to pot napačno sumil.«

Tu se je povrnil nekaj stare, trpke dobre volje v Liebichovo dušo in rekel je:

Svetovnih Cudez

Je bilo glasovitih v starih časih. Danes obstoji samo eno čudo, zato pa tem bolj znano po svojih 7 prednostih, a to je

Schicht Terpentin-Milch

Milo s svojim...
Schicht

»Ti zmeraj napačno misliš; ti nikdar ne veš, kaj se sproži.«

Morali smo dol v vas. Izkazalo se je, da se Liebich pač more vzravhati, a ne more sam hoditi. Morali smo ga podpirati.

»Podpirajte ga,« je rekel graničar; »jaz bom vlekel voz.«

»Pojdi proč od mrliča,« je tedaj ukazal Liebich; »ne dotakni se je!«

Se onstran smrti je segala žareča ljubosumnost. Tako se je zgodilo, da sva petelinji krčmar in jaz vlekla voziček, in Liebich je moral oprt na smrtnega zoprnika omahovati zadaj za nama.

Bilo je globoko v noči, že proti jutru, ko smo s svojim žalostnim bremenom dospeli do Franciškine domače vasi, in je stara žena mrtvi se vračajoči hčeri med tisoč solzami odprla vrata.

Tretji dan so Franciško pokopali na domačem pokopališču. V prvi božji rani uri je bil pogreb. Liebich ni mogel biti pri njem; ležal je bolan v postelji. Bolečina pa ga je vendar toliko omečila, da se je spravil s svojim starim zoprnikom Venclem. Kljub tej spravi pa ni dovolil, da bi Vencel spremljal Franciško h grobu.

In vendar je bil zraven. Stal je na gori, odkjer je lahko razgledal pokopališče, slišal je zvoniti zvonove, slišal je doneti pesmi in je videl, kako se je na belih mrtvaških prtovih nekaj ljubeča, ljubeča pogreznilo v globočino.

(Nadaljevanje.)

Skotje so znani po svoji neizmerni skopušnosti. Neki premožen Skot je imel pri mesarju naročeno, da je poleg drugega mesa poslal tudi vsak dan za dva penija odpadkov za mačko. Nekega jutra je Skot telefoniral mesarju, da za mačko ni potreba pošiljati mesa, ker je viela miš.

Za naše male

Mirko Kunčič:

V zimski izbi.

Kakor da bi gozdne vile
s prsti drobnimi vabile:
rahlo, nežno — tinke, tinke —
na okno trkajo snežinke.

Vauček se ob peči greje,
zgodbi dedovi se smeje.

>In potem...?« — „Porednež palček
pal je, zlomil si kazalček.“

>In potem...?« — „... je priskakljala
muca in ga pozobala.“

>Koga? Palčka!?« — „Kaj še, kumel!
Prstek, prstek — se razume.“

>In potem...?« — „je palček plakal,
muca predla, kužek skakal.“

>In potem...?« — „Je zgodbe konec,
kakor že razbiješ lonce...“

Deklica z zvezdami.

Bila je nekoč mala deklica, ki sta ji umrla
oče in mati. Sama je ostala na svetu. Bila
pa je tako revna, da ni imela ne hiše, ne po-
stelje, da bi v nji spala. Edino, kar je imela,
je bila obleka, ki je bila v njej in košček kru-
ha, ki si ga je izprosila pri dobrih ljudeh.

Ker je bila čisto sama, je odšla po svetu
po široki beli cesti in je rekla: »Ljubi Bog
bo že zame skrbel!«

Se ni dolgo hodila, ko je videla ob cesti
moža, ki je prosil v bogajme. Tudi njo je te-
po poprosil: »Ljuba deklica, lačen sem, daj
mi kaj jesti!«

Deklica mu je dala prav cel kos kruha,
četudi se je tudi njej želodec oglašal. Potem
pa je veselo hitela dalje.

Kmalu je srečala deklico, ki je bila v tan-
ki poletni obleki in gologlava, četudi je pi-
hala mrzla jesenska burja.

»Hu, kako me zebe; še ušesa mi bodo
zmrznila.« Naša deklica vzame svojo toplo
volneno kapico in jo dene prezebajoči revici
na glavo: »Na, da te ne bo zeblo!«

In je šla dalje, pa je srečala ubogo de-
kletce, ki ni imelo obleke, ampak je teklo
po cesti v sami srajčki. Hitro je slekla naša
deklica obleko in je z njo oblekla ubogo de-
klico; sama pa je tekla dalje v sami beli
srajčki.

Sram jo je bilo in zeblo jo je. Krenila je
v bližnji gozd. Sredi pcta pa je stala mala de-
klica, ki se je tresla od mraza in je prosila za
srajčko.

Naša deklica si je mislila, saj jo ne bo
nihče videl, ker je noč, zebe jo pa tudi v sraj-
čki in je podarila še srajčko deklici, ki je ve-
sela tekla dalje.

Ko je naša dobra in usmiljena deklica
stala brez vsega sredi gozda, pa so se na-
enkrat usule zlate zvezdice z neba nanjo; bel
angel pa ji je prinesel lepo obleko, vso vezeno
z zlatimi zvezdicami.

Ko so se tako zl te zvezdice usipale z
neba, jih je nalovila vse polno v svojo obleko
in je bila bogata za celo življenje.

Vsi ljudje pa so jo imenovali »deklica
z zvezdicami«.

Stric Dolfe:

Vzoren deček.

Nekoč, ko je šel Pepček v šolo — knji-
ge pod pazduho, roke v žepih, čepico po-
strani obrnjeno — je veselo žvižgal: »Oj
tam za goro...« Nenadoma je občutil neko
roko na rami.

>No, ti si se pa dobro naspal, Pepček!
To so koraki, vidiš?«

Pepček se ustavi — po glasu je spo-
znal gospoda kaplana — in čisto preprosto
reče »Mhm!«, nategne ustne k nasmehu in
hoče nadaljevati pot. Toda duhovni gospod
je bil, kakor se je Pepčku zdelo, zelo ra-
doveden.

>Kaj pa imaš v žepih, da jih tako bra-
niš?« mu je zastavil novo vprašanje.

Pepček se je zasmejal na ves glas in
pojasnil: »Hm, kaj bi imel tam? Nič nimam.
V njih imam roke. To je vendar zelo na-
vadna reč.«

>A kaj imaš pod kapo? Nimaš tam
morda vrabcev, da se jo bojiš vzdigniti?«
sili vanj gospod kaplan.

>Toda kakšni vrabci! nič nimam tam,
odgovori Pepček, mladi šolarček, ter se
nervozno pripravlja k — odhodu v šolo.

>Torej z Bogom, Pepček! se loči od
njega duhovnik — kaj si misli, to menda
že slutite, otroci, ne? — ter gleda žalostno
za dečkom. Zamslil se je bil: ali je mnogo
dečkov temu podobnih? Da niti pozdraviti
ne znajo, niti se ne odkrijejo, ko srečajo
koga.

Stric Dolfe:

Nesrečni Stanko.

Še letos poleti je Stanko, sin ubogega
delavca veselo letal okrog in se igral z
otroci. Bil je Stanko čil in nenavadno spre-
ten deček. Nekoč ga je pa doletela ne-
sreča, ki jo pa ni bil zagrešil on sam, am-
pak drug deček. Stanko je bil lezel na
drevo, toda oni drugi ga je povlekel dol.
Stanko je padel z drevesa tako nesrečno,
da je ohromel. Leva noga se mu je zvila,
ni je mogel v kolenu upogniti, — moral
je posele hoditi z bergljami. Prešla mu je

Vsakovrstne ure, zlatina in
srebrna po nizki ceni pri

L. Vilhar, urar
Ljubljana, Sv. Petra cesta 36.

vsa veselost. Samo mil smehljaj je nastal
na njegovem obrazu, ki se je zdel morda
v resnici milejši. Stanko je sameval in bo-
lehal. Igram otrok se je bližal molče. Noga,
oh! ta mu je prizadevala mnogo bolečin.

Zadnji čas mu je bilo huje in huje. Niti
s postelje ni več mogel. Grozno je trpel,
toda tožil ni. Njegova mlada duša je spo-
znala, da mora umreti. Stresel se je ob
misli na smrt, toda le malo, le komaj vid-
no. Poklical je staro mater in ji zašepetal:
»Mamica, jaz vem, da bom umrl!«

>Ne, ne boš umrl, moj otrok, ne boš -
ga je pregovarjala mati, požirajoč solze.
»Do spomladi boš že spet zdrav; spet boš
vesel letal po travnikih in se boš igral s
tovariši.«

>Mamica, ne pripoveduj tega, jaz ven-
dar vem, da bom umrl. Toda prosim te,
ko me boste dejali v rakev, ne ravnajte
mi moje hrome nožice; njo bi to bolelo.
Pustite mi jo kar tako.«

In mati, sluteč nevarnost smrti, je sle-
nila poklicati duhovnika. Ko mu je dajal
duhovnik zadnje obhajilo, so klečali ob
postelji vsi: oba roditelja in šest drobnih
Stankovih bratcev in sestric. Klečali so
žalostni, toda z upanjem, da se snidejo s
svojim otrokom in bratcem nad zvezdami.
Z molitvijo so spremili njegovo čisto, ne-
dolžno dušo k Bogu.

Ko so položili malega Stanka v krsto,
so se spomnili njegove prošnje; nogo so
mu pustili tako zvito, kakor jo je imel v
življenju. Obložili so nesrečnega dečka z
jesenskim cvetjem, ki so ga darovali so-
sedje. Noga je molela iz rakve; skoro je
niso mogli zapreti — in tako so ga poka-
pali v hladno zemljo.

Ubogi, mali Stanko!

Kaj naj se igramo.

JECLJAJOČI PRIPOVEDOVALCI.

Igralci so zbrani okoli mize. Veditelj
igre pošlje enega iz sobe, ki mora, ko ga
pokličejo nazaj v sobo, iz njihovega jeclja-
jočega govorjenja razbrati, kakšno opravilo
mu je namenjeno. V sobi ostali mu med
tem dodele kako opravilo; označba tega
opravila naj bo večložna beseda, da jo
težje ugane. N. pr. poljedelec. To besedo
razdele v zloge; razdele pa tudi igralce v
toliko delov, kolikor je zlogov v besedi
(tu 4). Prvi del igralcev v največji naglici
neprestano izgovarja prvi zlog (po-po-po),
drugi drugi zlog (lje-lje-lje), tretji tretji
zlog (de-de-de), četrti četrti zlog (lec-
lec). To govore toliko časa, da oni ugane. Včasih
se dolgo časa trudi, preden pride do pra-
vega. — Smešno govorjenje vseh udelež-
cev igre pa izzove mnogo smeha.

Najcenejši nakup nočavilc

in plotenin v tovarniški zalogi

Ljubljana

Miklošičeva cesta 14 Sv. Petra cesta 22